

**MARIANA SZABO-ALEXI
CĂTĂLIN PAUL SZABO-ALEXI**

**MARIANA SZABO-ALEXI
CĂTĂLIN PAUL SZABO-ALEXI**

**VOLEIUL BIHOREAN
din amintiri și presa vremii**

**EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2023**

Referenți științifici:

Conf.univ.dr. Dănuț PAȘCU, Universitatea din Craiova

Conf.univ.dr. Sorin GRĂDINARU, Universitatea de Vest din
Timișoara

Copyright © 2023 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SZABO-ALEXI, MARIANA

**Voleiul bihorean din amintiri și presa vremii / Mariana Szabo-Alexi, Cătălin Paul Szabo-Alexi. - Craiova :
Universitaria, 2023**

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1957-9

I. Szabo-Alexi, Paul Cătălin

796.325

821.135.1

Consultant științific: Prof.univ.dr. Octavian BÂC

© 2023 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Cuvânt înainte

1895 - este considerat ANUL DE ÎNCEPUT al jocului de volei, prin faptul că în acest an s-a jucat pentru prima dată acest joc, inventatorul numindu-se William Morgan, de origine american. Într-un articol scris de cunoscutul ziarist sportiv Radu Cosașu apare că jocul de volei a fost codificat (?) în 1893 de către același profesor, dar având la bază un foarte vechi joc italian împreună cu așa-numitul "Faustbal" german".

La împlinirea a 100 de ani de la înființare, 1995, forurile diriguitoare din diverse țări și continente au ținut să marcheze jubileul prin diferite evenimente de răsunet, chiar dacă jocul modern nu mai seamănă cu cel de început, pe parcurs FIVB modificând o mare parte dintre reguli. Și nu trebuie să ne gândim decât la regula „celor 3 lovituri într-un teren”, regulă considerată bătută-n cuie pentru eternitate, devenită regula celor „3 sau 4 lovituri în același teren”, una dintre ele vizând blocajul. Sau regula „contactului cu mingea” valabilă nu mai puțin de 74 de ani (în 1920 se interzice contactul cu mingea mai jos de centură, iar în 1994 se ajunge la acceptarea jucării mingii cu orice parte a corpului, inclusiv cu piciorul).

Nivelul la care a ajuns voleiul de astăzi, și nu vrem să intrăm în amănunte, va conduce sigur la modificarea altor reguli, unele intrând în preocupările specialiștilor de ani buni. Printre ele se vehiculează numărul de jucători al unei echipe (se vorbește de 7, ca

la handbal, însă spre deosebire de handbal, unde numărul de jucători a scăzut de la 11 la 7, la volei ar crește, dar să nu uităm că mult timp echipele aveau câte 9 jucători) și de înălțimea fileului. Apropo de această ultimă regulă, oricât am căutat n-am găsit cine și ce calcule a făcut pentru a fixa înălțimea fileului la valorile stipulate de regulamentul jocului, respectiv 2,24 m pentru fete și 2,43 m pentru băieți.

La momentul '95 s-a înscris și înaltul for național al voleiului românesc, Federația Română de Volei, iar cu prilejul unei festivități marcate de acești 100 de ani, s-au acordat o serie de titluri și distincții pentru persoane care au dus voleiul românesc pe culmi nemaiatinse de foarte mulți ani.

Iată ce scriam atunci, într-o încercare de monografie a voleiului bihorean:

„Ne face mare plăcere să amintim că printre cei nominalizați s-au numărat și antrenori sau jucători care au activat sau activează pe tărâm bihorean, dovedindu-se că jocul de volei are un trecut și un prezent și în această parte a țării.

A primit atunci înaltul titlu de ANTRENOR EMERIT d-na profesoară Eugenia Junker, iar foștii jucători orădeni Cornel Oros (crescut și format de d-na Junker) și Viorel Manole (crescut și format de dl Sandi Bighian), doi dintre cei mai buni ridicători pe care i-a avut România, precum și Ioan Țerbea, un trăgător de mare valoare, care a avut rezultate remarcabile cu Steaua București, cu Silvania Șimleul Silvaniei și cu

Echipa Națională, și și-a încheiat cariera de jucător, și apoi de antrenor, pe aceste meleaguri, au primit, titlul de MAESTRU EMERIT AL SPORTULUI. Tot aici îl putem încadra și pe Mircea Tutovan, un mare jucător, și la propriu și la figurat, cu rezultate de toată lauda la Dinamo București, Silvania și Echipa Națională, încheindu-și activitatea de jucător și antrenor la Minerul Ștei.

*Foto 1 Festivitate în Bihor cu prilejul împlinirii a 100 de ani de volei
În picioare: Bâc Octavian, Morar, Ochiș, Dana Pascu, Marcu, Eugenia
Tocoian, Alexandrescu I, Mărculescu Rozalia, Țerbea, Alexandrescu II,
?, Petruș, Sabău, Achimescu, Niculescu, Frese.
La masă: Mateiu, Derșidan, Moruș, Diaconescu, Marton, Junker
Eugenia. Iova. Moza. Cohut*

Au mai cochetat cu echipele naționale, de seniori sau senioare, sau universitare, sau de juniori, Radu

Costinescu de la Dinamo Oradea, câștigător al Cupei Campionilor Europeni cu Rapid București (*oare de ce nu i s-a acordat și lui înaltul titlu? Sau l-o fi având și noi nu știm?*) Dan Zamolo și Sorin Adamovici, jucători la Dinamo Or. Dr. Petru Groza, iar la mult timp după ei, Ileana Stati de la CSU Olimpia Oradea (crescută la Clubul Sportiv Școlar din Oradea, sub “bagheta” profesorului Dorel Arhip), Dan Teleagă de la CSU Alumina (format de antrenorul Pavel Craia, la Oțelul Roșu), Ciuli Neuman de la Școala Sportivă și Alumina Oradea, Otilia Gherdan, jucătoare la Dacia Pitești și Dinamo București (având ca prim antrenor pe Alexandru Sanislav, iar apoi, pe Dana Pascu, ambii din Oradea). O mare speranță pentru echipa națională a fost Daniel Todoran (jucător la Explorări Baia Mare, Volei Club Piatra Neamț și Elcond Zalău), reprezentant de frunte al generațiilor de jucători trecuți prin școala profesorului Radu Petruș și fiu al fostului jucător Nicolaie Todoran de Cărpinet (care a activat la Ștei și la Oradea).”¹

¹ Bâc, O. - *Monografia volleyball-ului bihorean* – Editura Universității din Oradea, 2004.

Foto 2 Fotografie din 1967 cu echipa națională de tineret de la vremea aceea, care era antrenată de prof. Victor Surugiu.

În fotografie de la stânga la dreapta: Nicolae Armion (Timișoara), Mircea Nilvan (Timișoara), Vasile Bobeică Ploiești), CIULI NEUMAN (Oradea) Stelian Moculescu Timișoara);

în rândul de jos: Laurențiu Dumănoiu Rm. Vâlcea, Ion Cristian (București), NELU OROS (Oradea), Dan Curteanu (Ploiești).

(Din fototeca Dan Curteanu)

Toate acestea m-au determinat să-i îndemn pe urmașii mei în ale voleiului, din Catedra de jocuri sportive a Facultății de Educație Fizică și Sport din Universitatea Oradea, Mariana și Paul Szabo să facă și de data încă o dată "front comun" pentru a studia mai în amănunt fenomenul voleiului bihorean, iar la final să publice totul într-un volum cât mai apropiat realității trecute, sau într-un serial.

Recent ne-am bucurat de apariția unei cărți cu titlul „Viața este o poveste...” avându-l ca autor pe vestitul actor al teatrului și al cinematografului românești, FLORIN PIERSIC, care povestește episoade din viață și din activitatea personală, demonstrând că viața, de fapt, este o înlănțuire de evenimente petrecute în vremurile ce-au trecut, care sunt păstrate în memoria autorului ca AMINTIRI, plăcute sau mai puțin plăcute, pe care ni le oferă nouă, cititorilor, pentru a ne încânta și bucura.²

Îmi exprim speranța ca, parafrazându-l pe Florin Piersic, foștii mei colegi să ne readucă în actualitate amintiri vechi din voleiul bihorean, fie povestite *in live* de trăitori ai evenimentelor, fie găsite în paginile scrise în presa vremii, care puse cap la cap să compună o POVESTE, cea a VOLEIULUI BIHOREAN!

Prof.univ.dr. Octavian Bâc

² Piersic, Fl. – *Viața este o poveste...* – Editura Bookzone – București, 2022.

O postfață la prefață

Am urmat, după cum se vede, îndemnul distinsului nostru profesor și iată-ne colaborând și pe acest plan al redactării unui material despre voleiul bihorean de-a lungul anilor, conștienți fiind că nu noi suntem cei mai în măsură pentru această misiune, de aceea am insistat pe lângă domn' profesor să ne fie, încă o dată, ghid sau/și consilier în drumul nostru spre finalizarea acestei misiuni.

Când am spus că nu noi suntem cei mai în măsură pentru a scrie această carte ne-am referit la faptul că niciunul dintre noi, autorii, nu suntem bihoreni, viața ne-a unit, însă, într-o familie stabilită în Oradea, aici unde, printr-o primă coincidență, am absolvit amândoi cursurile Facultății de Educație Fizică și Sport, din cadrul universității orădene, iar prin a doua coincidență, tot amândoi, am urmat cursurile de specialitate și specializarea volei.

Încă de pe băncile facultății am aflat foarte multe lucruri despre jocul de volei practicat pe teritoriul bihorean, implicându-ne în mod direct și îmbogățindu-ne informațiile odată cu trecerea anilor studenției și cu absolvirea facultății, când a apărut a treia coincidență, amândoi devenind cadre didactice la facultatea absolvită, iar dacă specificăm, fără a fi judecați ca lipsiți de modestie, și faptul că tot amândoi ne-am luat

doctoratul, tezele de doctorat, având teme de volei, am putea zice că a apărut și a patra și a cincea coincidență!

Iar ca să încheiem seria de coincidențe (deloc întâmplătoare), iată-ne ajunși și la a șasea(!), pentru că amândoi am rămas fideli sportului de echipă cu mingea peste plasă, chiar dacă în două posturi total diferite, respectiv, eu, Mariana, sunt antrenore (categoria a II-a) la echipa de fete a CSU Oradea, iar eu, Paul, sunt arbitru internațional.

La toate acestea se adaugă, obligatoriu pentru cadrele didactice din învățământul superior, și activitatea de cercetare și de publicare, care ne-a condus să „intrăm” mai adânc în istoria acestui joc, derulată în această parte a țării. Mai mult de atât, dacă vom avea succes și vom reuși să publicăm rezultatele studiului nostru, ne propunem să extindem preocupările noastre și spre județele de baștină, Sălaj și, respectiv, Bistrița-Năsăud, cunoscând faptul că și în aceste județe voleiul este „împânzit” cu rezultate de mare valoare, atât pe plan național, cât și internațional (Zalăul), dar mai ales în depistarea și creșterea unor jucători și jucătoare de deosebită valoare.

Și poate că nu-i lipsită de interes nici a șaptea coincidență, copiii noștri, bihoreni din naștere, sunt înscriși să ne calce pe urme, fiica Daria fiind deja componentă de bază în echipa LPS Bihorul Oradea și cu dublă legitimare la CSU, iar David, care și-a făcut ucenicia ca un sârguincios copil de mingi la jocurile echipei antrenate de mama lui, a început

antrenamentele la grupa de minivolei a profesorului Zoli Kovacs.

În final ținem să mulțumim tuturor celor care ne-au pus la dispoziție diverse materiale și fotografii care atestă vechimea și performanțele voleiului bihorean și ne va face plăcere să-i și amintim pe fiecare în derularea amintirilor.

În același context, suntem de asemeni conștienți că nu am reușit să surprindem în totalitate informațiile și rezultatele celor implicați în jocul de volei din teritoriul bihorean, dar ne consolăm cu faptul că nici documentele la care ne-am fi dorit accesul și nici o parte din persoanele solicitate nu ne-au răspuns favorabil.

În aceste condiții ne-am propus să edităm acest material, care să stârnească fie supărare că acei ce citesc nu se regăsesc în cadrul acestuia, fie aduceri aminte întârziate despre alte evenimente petrecute cu aceiași eroi, sau alții. În viitor ne propunem să cuprindem într-o altă carte mai mult volei școlar, și eventual și beach volley-ul, care la Oradea are deja tradiție. Așteptăm, deci, un sprijin mai larg și mai la obiect din partea cititorilor și deținătorilor de amintiri.

Atașăm și două adrese de e-mail și mulțumim anticipat!

mariszaboalex@gmail.com

szaboalexipaul@gmail.com

Capitolul I

JOCUL DE VOLEI A DEPĂȘIT 100 DE ANI

Credem că, pentru început, nu-i lipsită de interes o scurtă incursiune în trecutul jocului de volei, joc care, iată, a depășit 100 de ani.

Istoria jocului de volei începe în anul 1895, an în care, un profesor american, pe numele lui W.G. Morgan, a avut ideea combinării unor elemente tehnice de baschet și tenis, iar la această combinație, căutând să-i dea un nume, s-a oprit la o noțiune cam fără vreo legătură cu cele două sporturi „mamă”, și nici cu limba engleză, ci mai mult cu limba franceză, numele dat acestui joc fiind MINTONETTE³ (nu se citește „franțuzit”). Istoricii n-au găsit nici până astăzi o explicație la această denumire. Trebuie, însă, să amintim că în manualele din care cei mai vechi specialiști au studiat, se găsește noțiunea de MINONETTE⁴, fără a se ști cine a „strecurat” o astfel de greșeală, un istoric sau vreo dactilografă.

Neavând nimic comun cu jocul în ansamblul lui, s-a găsit un alt american, în persoana unui alt profesor și coleg al lui Morgan, A.T. Halstied se numea, care a găsit expresia “to volley the ball”, în traducere “a

³ Volpicella, G., *Il manuale della pallavolo*, IDEACIBRI S.R.L., Milano 1994.

⁴ Murafa, N. și Stroie, Șt., *Jocul de volei*, Editura UCFS, București 1967.

respinge mingea” și, de aici, mai pe scurt, volleyball. Italienii au ajuns să traducă denumirea în “pallavolo”⁵ care înseamnă “minge în zbor”, iar în limba română s-a generalizat noțiunea de „volei”.⁶

Pentru că evoluția jocului în lume este de interes minor pentru cititori, nu, însă, și evoluția din țara noastră, ne vom axa în principal pe istoricul voleiului național, de unde apoi, vom desprinde zona noastră de interes, Bihor sau/și Crișana.

1.1. ROMÂNIA – locul 8 după primii 100 de ani

Pentru că la cursul de VOLEI, de la facultate, istoricul național al jocului de volei ne-a fost predat de către dl profesor Bâc O. într-o formulă mai originală, și pentru că și noi, la rândul nostru, predăm exact cum am învățat, dorim, cu încredința dumnealui, s-o prezentăm și în acest material, cu speranța că nu vom fi acuzați de plagiat, mai ales că trecerea timpului ne-a dat prilejul să aducem și noi unele completări.

Înainte de a trece la istoricul național propriu zis trebuie să specificăm că, în urma unei statistici făcută la nivel mondial, după primii 100 de ani de volei România se găsea pe locul 8 în lume.⁷

Iată cum arată o etapizare în timp a evoluției voleiului românesc, cu câteva dintre evenimentele mai importante pentru fiecare etapă, așa cum se predă

⁵ *Idem 3.*

⁶ *Idem 2.*

⁷ Bâc, O., *Volleyball*, Editura Universității din Oradea, 1999.

studenților, de ani de zile, la FEFS Oradea, din Universitatea Oradea.⁸

1.1.1. Etapa pionieratului (1920-1930)

Documentele vremii stabilesc ca an de început pentru volleyball-ul românesc anul 1920 (unele înclină spre 1919), iar acest început cică s-ar datora fie:

- unor școlari bucureșteni care s-ar fi înfruntat între ei într-un prim joc de volei (*dar de la cine or fi învățat? n.a.*);

- unor misionari ai armatei americane, aflați în acea perioadă în țara noastră, care au jucat, la început, între ei, iar, apoi, cu o echipă de militari români;

- unor studenți români aflați la studii în Franța, care sosiți în vacanță acasă, s-au recreat jucând acest joc, practicat de ei deja pe malurile Senei.

În această etapă, fiecare joc se desfășura după un regulament fixat ad-hoc.

1.1.2. Etapa de „tandem” (1931-1947)

În 1931 ia ființă, în țara noastră, un organism unic de conducere pentru două jocuri sportive îndrăgite, sub denumirea de Federația Română de Baschet și Volleyball (F.R.B.V.), deși cele două jocuri aveau prea puține puncte comune. Cu toate acestea federația a reușit să-i determine pe marea majoritate a jucătorilor și jucătoarelor să se specializeze și să se legitimeze pentru ambele sporturi, fie la același club, fie la cluburi diferite.

⁸ *Idem* 7.

Acum (1931) are loc primul campionat masculin, dar numai cu echipe din Muntenia,⁹ iar un an mai târziu (1932) se organizează și primul campionat feminin, dar organizarea acestora doar cu echipe dintr-o singură zonă a țării nu le poate da caracter național. Tot în 1931, prof. N. Duțescu întocmește primul regulament intern.

Pe plan internațional se organizează la București prima Balcaniadă de volleyball masculin și feminin (1946), considerată a fi prima competiție internațională din Europa, titlurile fiind câștigate de România.

1.1.3. Etapa de „interimat” (1948-1957)

În 1948 cele două jocuri se despart, pentru volleyball luând ființă Comisia Centrală de Volei, care se va remarca, printre altele, prin câteva realizări notabile:

- organizarea primelor campionate, cu adevărat naționale, la masculin în 1949, iar la feminin în 1950.

- cucerirea la C.M. de la Paris (1956) a celor mai răsunătoare succese ale volleyball-ului românesc, titlurile de vicecampioni mondiali, atât la masculin, cât și la feminin;

- echipa masculină a României ocupă locul 2 la C.E. de la București 1955;

- selecționata feminină studentescă obține titlul de campioană a Universiadei (1954).

⁹ Cojocaru, D., *Tănase N. Tănase - sportul său iubit, voleiul*, 2021.